

Editorial

Ενώ πάνω από τη Χώρα μας πλανώνται, εδώ και χρόνια, «σκιές αγγέλων που φωτογραφίζουν εκείνους μια ζωή που γονατίζουν», σε άλλες χώρες της Ευρώπης βρίσκεται σε εξέλιξη ένα εκτεταμένο κύμα μαζικής κοινωνικής διαμαρτυρίας κυρίως κατά της ακρίβειας, της στεγαστικής κρίσης και των προβλημάτων στην εκπαίδευση. Κανείς δεν μπορεί να γνωρίζει αν αυτό το κύμα διαμαρτυρίας θα σηματοδοτήσει την ανάκαμψη των παρηκμασμένων ευρωπαϊκών δημοκρατιών ή θα αποτελέσει το κύκνειο άσμα τους πριν από την οριστική παράδοσή τους στη δυστοπία ιδιωτικοποιημένων αυταρχικών κυβερνήσεων. Δεν είναι εύκολο κάποιος να στοιχηματίσει υπέρ της πρώτης προοπτικής. Η κρίση των θεσμών αντιπροσώπευσης είναι πλέον τόσο βαθιά και οι κοινωνικές δράσεις τόσο ευάλωτες στην ψηφιακή χειραγώγηση που τέτοια κύματα διαμαρτυριών μεταβολίζονται σπανίως σε βιώσιμες πολιτικές προοδευτικής θεσμικής ανασυγκρότησης και καταλήγουν απλώς να διεγείρουν εντονότερα συντηρητικά αντανάκλαστικά. Όσο ρεαλιστική κι αν φαίνεται, όμως, αυτή η τελευταία διαπίστωση, όποιες καταπιεσμένες κοινωνίες κατόρθωσαν να διατηρήσουν μια ελάχιστη πολιτική συγκρότηση και ένα στοιχειώδες πνεύμα αλληλεγγύης δεν έπαψαν ποτέ να διεκδικούν το αδύνατο και να γεμίζουν την Ιστορία με εκπλήξεις.

Η Αριστερά αγωνίζεται να πρωταγωνιστήσει στις παραπάνω εκδηλώσεις κοινωνικής διαμαρτυρίας χωρίς να πείθει για τη φερεγγυότητά της. Τούτο δεν οφείλεται μόνο στα τεράστια οργανωτικά της ελλείμματα και στους αέναους εσωτερικούς της διχασμούς. Όπως έχουμε ήδη επισημάνει (βλ. το [Editorial της 29.5.2026](#)), οι αριστερές -όπως και οι παραδοσιακές φιλελεύθερες- δυνάμεις εμφανίζονται, στις μέρες μας, στρατηγικά αποδυναμωμένες μπροστά στις συγκρούσεις και τις συνέργειες που αναπτύσσονται διεθνώς μεταξύ νεοφιλελεύθερου αυταρχισμού και ακροδεξιού λαϊκισμού. Στο πλαίσιο αυτό, αναζητώντας έναν νέο λόγο και μια αποτελεσματική αντίδραση απέναντι στην ταχύτατη μετάβαση σε στατικές κοινωνικές σχέσεις που παγιώνουν τις ακραίες ανισότητες, οι αριστερές δυνάμεις μοιάζουν αμήχανες, άλλοτε ανακυκλώνοντας τα ίδια αναλυτικά εργαλεία και τις ίδιες αποτυχημένες δράσεις άλλοτε περιοριζόμενες σε ρόλο απολογητή του παραδοσιακού φιλελευθερισμού. Καθώς, λοιπόν, τα αδιέξοδα της Αριστεράς στην Ευρώπη διαρκώς πολλαπλασιάζονται, ίσως πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη προσοχή στις πολιτικές εξελίξεις στην άλλη πλευρά του Ατλαντικού.

Οι ενδιάμεσες εκλογές στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής (ΗΠΑ) την επόμενη Τρίτη είναι γενικά πολύ κρίσιμες· ακόμη και για το μέλλον της Αριστεράς σε όλον τον κόσμο. Η [δημοσκόπηση που πραγματοποιήθηκε από τους Economist/YouGov στο διάστημα από τις 23 ως τις 26 Οκτωβρίου 2026](#) έδειξε κάτι που, πριν από λίγα χρόνια, θα φαινόταν αδιανόητο

για τη Μητρόπολη του καπιταλισμού: το 50% των εγγεγραμμένων Αμερικανών ψηφοφόρων δηλώνει ότι θα μπορούσε να ψηφίσει έναν δημοκρατικό σοσιαλιστή. Μήπως ήρθε, άραγε, η ώρα να πάρουμε στα σοβαρά την αμερικανική Αριστερά;

Με αφορμή το άρθρο του P. Heideman, «Where is DSA going?» (Catalyst, vol. 10, n° 2), ο Ευθύμης Σταλίκας πραγματεύεται την πορεία της Αριστεράς στο πολιτικό σύστημα των ΗΠΑ, εμβαθύνοντας στις πρόσφατες εξελίξεις που συνδέονται με την εμφάνιση των Democratic Socialists of America (DSA) στην κεντρική πολιτική σκηνή.

Προσπαθώντας να διερευνήσει αν η ύπαρξη μιας «αμερικανικής Αριστεράς» συνιστά σχήμα οξύμωρο, όπως συχνά υποστηρίζεται, ο συγγραφέας αφιερώνει το πρώτο μέρος της μελέτης του στην περιοδολόγηση της αμερικανικής δημοκρατίας, επισημαίνοντας ότι οι θεωρίες που θέλουν το αμερικανικό πολιτικό έδαφος ως εγγενώς άγονο για τις σοσιαλιστικές και κομμουνιστικές ιδέες «συγχέουν την επιγενόμενη υποχώρηση του Σοσιαλισμού στις Ηνωμένες Πολιτείες με την (...) καταγωγική του αδυναμία να υπάρξει». Συναφώς, το δεύτερο μέρος της μελέτης ανασυνθέτει την ιστορική διαδρομή της αμερικανικής Αριστεράς, αναδεικνύοντας τη σημαντική εκλογική και λαϊκή απήχηση διάφορων πολιτικών μορφωμάτων του συγκεκριμένου πολιτικού χώρου από τα τέλη του 19ου αιώνα ως το τέλος της δεκαετίας του 1940. Ωστόσο, πολλοί παράγοντες -μεταξύ των οποίων ξεχωρίζουν η σφοδρή καταστολή των ακτιβιστών και η γραφειοκρατικοποίηση των συνδικάτων- είχαν ως συνέπεια την αποδυνάμωση της Αριστεράς και, τελικά, την αδυναμία εδραίωσης της πολιτικής της παρουσίας, ακόμη και μέσα στο κινηματικό, ριζοσπαστικό κλίμα της δεκαετίας του 1960.

Τα πράγματα άρχισαν να μεταβάλλονται άρδην μετά το ξέσπασμα της οικονομικής κρίσης του 2008. Μέσα από ετερογενή κινήματα, τα οποία αναπτύχθηκαν παράλληλα τα χρόνια που ακολούθησαν, έγινε φανερό ότι «η αντιπαράθεση με την οικονομική ολιγαρχία, η διεκδίκηση της κοινωνικής δικαιοσύνης και η καταγγελία των φυλετικών και άλλων μορφών αποκλεισμού άρχισαν να συγκλίνουν στο πλαίσιο μιας ευρύτερης αμφισβήτησης της υφιστάμενης κοινωνικής τάξης». Αυτό που έλειπε, όμως, ήταν «μια πολιτική δύναμη ικανή να συνενώσει τις διάσπαρτες αυτές διεκδικήσεις σε ένα ευρύτερο πρόγραμμα κοινωνικού μετασχηματισμού». Τον ρόλο αυτόν ανέλαβε σε πρώτο χρόνο ο B. Sanders, η πολιτική πορεία του οποίου παρουσιάζεται στο τρίτο μέρος της μελέτης. Ο Σταλίκας ισχυρίζεται ότι οι δύο κάθοδοι στις εκλογές αυτού του Αμερικανού πολιτικού συνέβαλαν καθοριστικά στην επάνοδο και την εδραίωση των σοσιαλιστικών ιδεών στη δημόσια σφαίρα αλλά και στην οργανωτική ανασυγκρότηση της αμερικανικής Αριστεράς, με την ανάδειξη των DSA ως του κεντρικού πολιτικού φορέα της.

Το τελευταίο μέρος της μελέτης επικεντρώνεται ακριβώς σε αυτό «το κόμμα που δεν είναι κόμμα», αναλύοντας την πορεία που είχε τα τελευταία χρόνια και τα στρατηγικά διλήμματα που ήδη αντιμετωπίζει. Όπως τονίζει ο συγγραφέας, οι DSA, οι οποίοι, μέχρι σήμερα, έχουν επιδείξει μια αξιοσημείωτη ικανότητα προσαρμογής στις μεταβαλλόμενες συνθήκες, διαπραγματεύονται κρίσιμα οργανωτικά ζητήματα, ιδίως ως προς τη μορφή τους και τη σχέση εξάρτησής τους με το κόμμα των Δημοκρατικών. Το τελευταίο αυτό ζήτημα είναι ιδιαίτερα περίπλοκο, αν αναλογιστεί κανείς τις ιδιαιτερότητες του αμερικανικού εκλογικού συστήματος. Ακόμη σημαντικότερο και δυσκολότερο είναι, όμως, το ζήτημα της εξειδίκευσης της ιδεολογικής ταυτότητας των DSA, η οποία εξακολουθεί να χαρακτηρίζεται από μια σημαντική απροσδιοριστία. Περαιτέρω, το μεγάλο στοίχημα των DSA είναι να συνενώσουν ετερογενείς κοινωνικές ομάδες και διεκδικήσεις γύρω από ένα κοινό πολιτικό πρόταγμα, συγκροτώντας, προοδευτικά, το ίδιο το συλλογικό υποκείμενο που φιλοδοξούν να εκπροσωπήσουν. Αν το πετύχουν, τόσο μέσω της κινηματικής δράσης όσο και μέσω της συμμετοχής και της επιτυχίας τους στις επερχόμενες εκλογικές αναμετρήσεις, ίσως κατορθώσουν να επηρεάσουν αποφασιστικά τις πολιτικές εξελίξεις.